

**Воронцова Ірина Іларіонівна**  
асистент  
Буковинський державний  
фінансово-економічний  
університет  
Україна, м. Чернівці

## **УДОСКОНАЛЕННЯ ПІДХОДІВ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ ОПЕРАЦІЙ З НЕМОНЕТАРНИМИ ОБОРОТНИМИ АКТИВАМИ**

*Improving the approaches to internal control operations of non-monetary current assets.*

У сучасних умовах практично кожне підприємство має самостійно вирішувати питання про налагодження механізму внутрішнього контролю та управління немонетарними оборотними активами (запасами) і визначати вимоги до ефективності його застосування. Такий механізм має складатися із сукупності елементів організаційно-методичного характеру, що забезпечують реалізацію управлінських дій керівництва підприємства щодо недопущення зловживань, порушень, виникнення ризикових операцій з оборотними активами, а також сприяють підвищенню ефективності управління ними.

Проблемами організації і методики внутрішнього контролю займалися такі науковці як: Т.А. Бутинець [1], Є.В. Калюга [2], В.В. Немченко [2] та багато інших. Проведений аналіз наукової літератури дозволяє стверджувати, що вчені переважно досліджують питання контролю запасів, товарно-матеріальних цінностей. Проте питання внутрішнього контролю фізичного руху та руху варті немонетарної частини оборотних активів (виробничі запаси, напівфабрикати, готова продукція) у результаті плину часу та під впливом кон'юнктури ринку (орієнтація контролю на майбутнє), залишаються малодослідженими.

Вважаємо, що внутрішній контроль включає в себе не тільки процес перевірки функціонування суб'єкта господарювання, а й надання пропозицій керівництву підприємства щодо економічного та ефективного використання всіх видів ресурсів, розробку шляхів вибору оптимальних управлінських рішень, спрямованих на покращення результатів бізнесу. Це пов'язано з тим, що система внутрішнього контролю (суб'єкти контролю) операцій з немонетарними оборотними активами через механізм взаємодії демонструє керівництву сильні та слабкі сторони керування даними активами [3, с. 27].

Основною метою внутрішнього контролю операцій з немонетарними оборотними активами повинна бути перевірка доцільності, своєчасності та достовірності відображення їх в системі бухгалтерського обліку для уникнення порушень, відхилень та ризиків при здійсненні таких операцій.

Кожна господарська операція, яка пов'язана із оборотними активами, виступає об'єктом внутрішнього контролю. Підтримуємо думку Т.А. Бутинець, яка вважає, що контролер, досліджуючи будь-яку господарську ситуацію, повинен встановити її законність (зіставлення її змісту з діючим законом, вказівками, директивами, положеннями, інструкціями), доцільність (перевірка відповідності її встановленому плану, прогресивним нормам, показникам, що характеризують її економічну ефективність) та достовірність (повнота і правильність її оформлення відповідно до діючих норм ведення бухгалтерського обліку) [1, с. 8].

Чітко організована система внутрішнього контролю немонетарних оборотних активів дозволить встановити ці проблемні питання та сформулювати систему зі зворотнім зв'язком для своєчасного вирішення проблем, які систематично виникають під впливом суб'єктивних та об'єктивних чинників, що особливо важливо в умовах невизначеності або ризику.

Вирішення вищевказаних трьох проблемних питань внутрішнього контролю операцій з немонетарними оборотними активами (законності, достовірності та доцільності) можна досягти за допомогою проведення його етапів: попереднього, поточного (оперативного), наступного (підсумкового) та перспективного (рис. 1).

Виходячи із здійснення обраного етапу внутрішнього контролю операцій з немонетарними оборотними активами (рис. 1), різнитиметься і методика, тобто контролером будуть використовуватися різні загальноприйняті методи фактичного та документального контролю [3, 50].



Рис. 1. Етапи внутрішнього контролю операцій з немонетарними оборотними активами

Запропоновані етапи внутрішнього контролю оборотних активів дозволяють максимально охопити операції з фізичного руху, руху вартості та стану даних активів, що дозволить уникнути зловживань, порушень, ризикових операцій, пов'язаних із неефективним та незаконним управлінням такими активами.

#### Список використаних джерел:

1. Бутинець Т.А. Вивчення господарських ситуацій внутрішніми контролерами/ Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. Міжнародний збірник наукових праць. / Серія: Бухгалтерський облік, контроль і аналіз. Випуск 3 (15). / Відповідальний редактор д.е.н., проф. Ф.Ф. Бутинець. – Житомир: ЖДТУ, 2009. – 376 с. – С. 5–17.
2. Калюга Є.В. Фінансово-господарський контроль у системі управління : монографія / Є.В. Калюга. – К.: Ельга, Ніка-Центр, 2002. – 360 с.
3. Немченко В.В. Практичний курс внутрішнього аудиту / В.В. Немченко, В.П. Хомутенко, А.В. Хомутенко / За редакцією Немченко В.В. – Підручник. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 240 с.